

KOMISJA DO SPRAW WYCHOWANIA KATOLICKIEGO

WYCHOWANIE I KATECHIZACJA

BOGATE DZIEDZICTWO. WKŁAD KOŚCIOŁA W ROZWÓJ OŚWIATY I KATECHEZY NA MAZOWSZU PŁOCKIM – Od początków kształcenia chrześcijańskiego do XIX wieku – Od reformy trydenckiej do II wojny światowej – Katecheza w latach powojennych

ZNAKI CZASU I WYZWANIA KATECHETYCZNE – Rodzina podstawowym środowiskiem wychowania katolickiego – Potrzeba współpracy rodziny, szkoły i parafii – Szkolnictwo publiczne i katolickie

POSTULATY I ZARZĄDZENIA

WSTĘP

Znaczenie wychowania opartego na wartościach chrześcijańskich

1. Wychowanie oparte na wartościach chrześcijańskich oraz związana z nim katechizacja stanowią fundament rozwoju Kościoła oraz społeczeństwa. Za dzieło wychowania na pierwszym miejscu odpowiada rodzina, która zawsze była najważniejszym środowiskiem wychowania religijnego. Ważnym zadaniem Kościoła na tej płaszczyźnie jest „nie tylko dążenie do zagwarantowania rodzinie pierwszoplanowej roli w wychowaniu, także w wychowaniu religijnym, ale również przychodzenie jej z pomocą, aby była w stanie stać się prawdziwą wspólnotą wychowującą i ewangelizującą”. Zadanie to Kościół wypełnia poprzez szeroko rozumiane duszpasterstwo i promocję rodzin, a także poprzez katechizację realizowaną we współpracy ze szkolnictwem publicznym.

Rodzina wspólnotą wychowującą i ewangelizującą

2. Papież Jan Paweł II definiuje katechezę jako wychowanie w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych; według niego obejmuje ona przede wszystkim wyjaśnianie nauki chrześcijańskiej, podawane na ogół w sposób systematyczny i całościowy w celu wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego (CT 18). Stąd podstawowym zadaniem katechezy jest służba wychowaniu w wierze na każdym etapie ich życia, a także wspieranie rodziny w realizacji tego zadania głównie poprzez systematyczną katechizację prowadzoną na terenie placówek oświatowych oraz przy parafiach.

BOGATE DZIEDZICTWO – WKŁAD KOŚCIOŁA W ROZWÓJ OŚWIATY I KATECHEZY NA MAZOWSZU PŁOCKIM

Od początków kształcenia chrześcijańskiego do XIX wieku

Uzrania

3. Dzieło kształcenia młodzieży i katechizacji, to olbrzymi rozdział dziejów Diecezji Płockiej, na który składa się praca licznych pokoleń kapłanów, siostr zakonnych, katechetów, nauczycieli, a nade wszystko rodziców. Na początku chrystianizacji Mazowsza wysiłek ten podejmowały głównie zakony, zwłaszcza sprowadzeni do Płocka w XI wieku benedyktyni oraz kanonicy regularni, osiedleni w Czerwińsku w XII wieku. Wspierały ich w tym powiększające się stopniowo szeregi duchowieństwa diecezjalnego, skupionego wokół kolejnych Biskupów Płockich. Wspaniałym pomnikiem pierwotnej katechezy na Mazowszu północnym pozostają brązowe Drzwi Płockie, których kopia zdobi obecnie główne wejście bazyliki katedralnej płockiej. Drzwi te ilustrują poszczególne prawdy, zawarte w Składzie Apostolskim. Początki szkolnictwa na Mazowszu wiążą się z powstaniem w XII wieku w Płocku szkoły katedralnej. Przez kolejne stulecia, wraz z zagęszczaniem się sieci parafialnej, przybywało pracowników na niwie katechetycznej. Z czasem na terenie Diecezji Płockiej zaczęły pojawiać się nowe zgromadzenia zakonne męskie i żeńskie.

Od reformy trydenckiej do II wojny światowej

Reforma trydencka

4. W XVI i XVII stuleciu, w okresie realizacji wskazań Soboru Trydenckiego, dzięki roztropnej trosce ówczesnych biskupów, powstały w wielu parafiach szkoły, w których nauczyciele świeccy uczyli dzieci i młodzież katechizmu. W tym czasie prężnie działały na terenie Diecezji kolegia prowadzone przez jezuitów. W dziejach tych szkół zapisali się między innymi: ks. Piotr Skarga i ks. Jakub Wujek w Pułtuskach oraz św. Andrzej Bobola w Płocku i Łomży. Tradycje szkoły katedralnej i późniejszego kolegium jezuitskiego w Płocku kontynuuje Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka Stanisława Małachowskiego – najstarsza szkoła średnia w Polsce.

W zaborze rosyjskim

5. Gdy na początku XIX wieku Mazowsze Płockie znalazło się w granicach zaboru rosyjskiego, katecheza prowadzona w szkołach parafialnych oraz zajęcia z języka polskiego spełniły istotną rolę w zachowaniu tożsamości narodowej jego mieszkańców.

Katecheza w okresie przedwojennym – znaczące inicjatywy Bł. Abp. A. J. Nowowiejskiego

6. Pod koniec XIX wieku, wraz z coraz szybszym rozwojem szkolnictwa państwowego, także duchowieństwo Diecezji Płockiej podjęło wysiłek podnoszenia poziomu katechizacji oraz wychowania religijnego młodego pokolenia. Znakomicie rozumiał to Bł. Abp Antoni Julian Nowowiejski, który wielokrotnie w swoich odezwach apelował o popieranie polskiego szkolnictwa, a także założył w Płocku w 1916 roku. Niższe Seminarium Duchowne, skupiające zdolnych chłopców z niezamożnych rodzin. Za jego sprawą Diecezja Płocka jako pierwsza na terenach polskich wprowadziła w życie wskazania Dekretu *Quam singularis*, zatwierdzonego przez papieża Piusa X w 1910 roku, a poświęconego przygotowaniu dzieci do Pierwszej Komunii Świętej w wieku około 7 lat. Płocką tradycją stała się praktyka Komunii Świętej generalnej, którą poprzedzało zdanie egzaminu z całego katechizmu, uznawanego za podstawowe kompendium wiedzy religijnej katolika. Obecnie tradycja ta jest kontynuowana w formie uroczystego odnowienia przyrzeczeń chrztu świętego. Obok przygotowania do Pierwszej i generalnej Komunii Świętej, miały miejsce także adwentowe i wielkopostne nauki dla młodzieży, realizowane za pomocą „Przewodnika w życiu”. Ich celem było przygotowanie młodych ludzi do życia w małżeństwie i rodzinie. W okresie posługiwania pasterskiego w Diecezji Bł. Abp. Nowowiejskiego bujnie rozwijały się także stowarzyszenia religijne, wspierające formację katechetyczną dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Wychowaniu religijnemu dzieci służyły wówczas Stowarzyszenie Dzieciństwa Jezus, Krucjata Eucharystyczna, koła ministranckie oraz płockie Stowarzyszenie Pachołat Najświętszego Sakramentu; młodzieży – Sodalicia Mariańska, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej oraz Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej; dorosłych – Akcja Katolicka, Stowarzyszenie Najświętszego Sakramentu, Stowarzyszenie Nauczania Chrześcijańskiego, a także inne liczne bractwa i stowarzyszenia religijne. Podnoszeniu poziomu katechezy w Kościele Płockim służyły także zakładane przez Arcybiskupa ośrodki formacyjne dla katechetów świeckich oraz inne inicjatywy katechetyczne. Taką rolę spełniały Instytut Wyższej Kultury Religijnej założony w Płocku w 1937 roku oraz Katolicki Uniwersytet Ludowy, powstały rok później w Proboszczewicach Wielką pomocą katechetyczną służył modlitewnik Arcybiskupa pt. „Z Jezusem”. Można więc stwierdzić, że w okresie II Rzeczypospolitej, gdy religia była obecna w szkole (powszechnej i średniej), bardzo dobrze przygotowywała ona do życia dorosłego i odpowiedzialności.

Katecheza w latach powojennych

Katecheza w czasach PRL-u

7. Katecheza w pierwszych latach powojennych, to czas ofiarnych zmagania z działaniami władz komunistycznych, zmierzających do rugowania lekcji religii ze szkół i do ateizacji społeczeństwa. Odpowiedzialnymi za katechezę w ramach referatu katechetycznego Kurii Diecezjalnej byli m. in.: ks. Stanisław Tenderenda, ks. Anastazy Rutkowski, ks. Roman Fronczak, ks. Szczepan Soszyński, ks. Waław Gapiński, ks. Andrzej Fabisiak, ks. Witold Biały, ks. Mieczysław Dobrzycki, ks. Stanisław Welenc. Od roku 1961 katecheza została całkowicie przeniesiona do salek parafialnych oraz punktów katechetycznych, tworzonych w domach prywatnych. W nich właśnie księża, wspierani przez siostry zakonne oraz nielicznych jeszcze wtedy katechetów świeckich, organizowali lekcje religii dla dzieci i młodzieży. W tym okresie, dzięki decyzjom kolejnych Biskupów Płockich, stopniowo usamodzielniał się Wydział Katechetyczny jako organ Kurii Diecezjalnej Płockiej, powołany do troski o katechezę na terenie Diecezji. Jego pierwszym dyrektorem był ks. Michał Marian Grzybowski. Następnie funkcję tę pełnili: ks. Roman Marcinkowski, ks. Józef Kraszewski oraz ks. Ryszard Czekalski. Każdy z nich włożył wiele wysiłku w opracowanie podręczników, wizytowanie, a także inicjowanie ogólnodiecezjalnych akcji katechetycznych. Osobą szczególnie zaangażowaną przy redakcji podręczników katechetycznych dla dzieci była pani Janina Krajdocha.

Organizacja katechezy w pierwszych latach wolności

8. Powrót katechezy do szkół w 1990 roku otworzył przed Kościołem nowe perspektywy. W początkowym okresie brakowało odpowiednio wykwalifikowanej kadry katechetycznej, która byłaby w stanie podjąć pracę w szkolnych palcówkach na terenie całej Diecezji. Dzięki zaangażowaniu ks. Józefa Kraszewskiego, ks. Ryszarda Czekalskiego, s. Letycji Wanarskiej, s. Ernesty Zielińskiej organizowane były wtedy liczne kursy katechetyczne. Z inicjatywy ks. Tadeusza Króla i ks. Romualda Jaworskiego został reaktywowany w Płocku Instytut Wyższej Kultury Religijnej, który następnie przekształcił się w Kolegium Teologiczne, a później w Punkt Konsultacyjny UKSW. W krótkim czasie wielu katechetów uzupełniło swoje wykształcenie teologiczne oraz kwalifikacje katechetyczne, a także zaczęło osiągać coraz wyższe stopnie na ścieżce awansu zawodowego. Rozwojowi kwalifikacji teologiczno-pedagogicznych katechetów sprzyjało powołanie instytucji konsultantów i doradców metodycznych nauki religii przy ośrodkach doskonalenia nauczycieli w Ciechanowie, w Dobrzyniu n. Drwęcą i w Płocku. Kolejni dyrektorzy Wydziału Katechetycznego wkładali wiele wysiłku w formację duchową katechetów oraz rozwijali tradycję szkoleń i rekolekcji dla katechetów.

Katechizm Płocki

9. Cenną inicjatywą katechetyczną było opracowanie *Katechizmu Płockiego*. Służył on przede wszystkim przybliżeniu podstawowych prawd wiary zawartych w Katechizmie Kościoła Katolickiego, w formie krótkich katechez odczytywanych przed każdą niedzielą Mszą Świętą (od 20 lutego 2005 roku do 15 sierpnia 2010 roku). Treść poszczególnych katechez była drukowana początkowo na łamach płockiej edycji „Niedzieli”, a później „Gościa Niedzielnego”. Była ona także dostępna w internecie oraz na falach diecezjalnych rozgłośni radiowych – Katolickiego Radia Płock i Katolickiego Radia Ciechanów. Wiele diecezji w Polsce, a także różne środowiska zagraniczne, m.in. we Francji, Rosji i na Ukrainie podjęło próbę adaptowania Katechizmu Płockiego do swoich potrzeb.

Płockie edycje podręczników katechetycznych

10. Znaczącym wkładem w rozwój katechezy w Diecezji Płockiej było opracowywanie płockich edycji podręczników katechetycznych, których tradycja sięga schyłku XIX wieku. W minionych latach redaktorami kolejnych podręczników do katechezy dzieci młodszych byli: ks. Roman Marcinkowski, ks. Zenon Glicner, ks. Józef Kraszewski, ks. Ryszard Czekalski, ks. Andrzej Krasiński. Podręczniki opracowywano przy współpracy teologów i doświadczonych katechetów z Diecezji. W roku 2013, obok podręcznika metodycznego do nauczania religii uczniów klas I oraz podręcznika ucznia, zeszytu ćwiczeń i teczki pomocy dydaktycznych do tejże klasy, ukazała się po raz pierwszy płyta do pracy na tablicach interaktywnych.

Konkursy biblijne

11. Wydział Katechetyczny organizuje różnego rodzaju konkursy przedmiotowe. Do najbardziej prestiżowych należały i należą konkursy biblijne dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.

Katecheza przeniknięta duchem nowej ewangelizacji

12. Próbą nowego spojrzenia na katechezę okazały się rekolekcje ewangelizacyjne, które zorganizowane zostały dla wszystkich katechetów Diecezji Płockiej. Przez kolejne lata uczestniczyli oni w kursach ewangelizacyjnych: *Nowe życie, Emaus, Rafael, Samuel*, prowadzonych przez ks. Przemysława Sawę ze Szkoły Nowej Ewangelizacji w Bielsku-Białej. Celem rekolekcji było nie tylko pogłębienie i umocnienie relacji z Bogiem, lecz także uczenie nowych metod głoszenia Ewangelii.

ZNAKI CZASU I WYZWANIA KATECHETYCZNE

Rodzina podstawowym środowiskiem wychowania katolickiego

Rodzina katolicka – środowisko wzrastania i wielostronnego rozwoju człowieka

13. „Chrystus – naucza II Polski Synod Plenarny – który «objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi», czyni to najpierw w rodzinie i przez rodzinę, w której sam zechciał się narodzić i wzrastać. Boska tajemnica Wcielenia Słowa pozostaje w ścisłym związku z ludzką rodziną” (2PSP, *Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie*, 1). Każda rodzina urzeczywistnia się w pełni poprzez rodzicielstwo. Już w chwili zawierania związku małżeńskiego mężczyzna i kobieta wyrażają wolę przyjęcia, a następnie wychowania po katolicku dzieci, którymi obdarzy ich Bóg. W tym kontekście rodzina katolicka jawi się jako naturalne środowisko wzrastania i wielostronnego rozwoju człowieka, także w wymiarze religijnym.

Rodzina pierwszym miejscem katechezy

14. Od czasu powrotu katechezy do szkół w roku 1990 wielu rodziców katolickich scedowało obowiązek wychowania religijnego swoich dzieci na księży, siostry zakonne i katechetów świeckich. Takie podejście, obserwowane w wielu katolickich rodzinach, spowodowane jest złożoną sytuacją społeczno-gospodarczą we współczesnej Polsce, na którą składają się: problemy materialne rodzin, konieczność pracy zarobkowej obojga rodziców, migracja zarobkowa, wzrastające tempo życia, brak odpowiedniego wsparcia dla rodzin ze strony państwa itp. (zob. 2PSP, *Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie*, 17-35). Wszystko to sprawia, że rodzice, z racji uczestnictwa dzieci w katechezie szkolnej, często zwalniają się z obowiązku ich religijnego wychowania (niekiedy zastępują ich w tym dziadkowie). Sytuacja ta rodzi konieczność ciągłego pogłębiania świadomości rodziców co do ich niezastąpionej roli w katolickim wychowaniu dzieci i młodzieży.

Problemy rodziny z wychowaniem religijnym dzieci

15. W *Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce* czytamy: „Ze względu na wyjątkową i niezastąpioną wartość katechezy rodzinnej rodzice potrzebują wsparcia ze strony wspólnoty chrześcijańskiej. Przez kontakty osobiste, spotkania, kursy, a także przez katechezę dorosłych skierowaną do rodziców, trzeba pomagać im w podjęciu zadania wychowania w wierze swoich dzieci. Rodzice ze swej strony winni także włożyć wysiłek, aby dobrze przygotować się do katechizowania swych dzieci, jak również dołożyć starań, aby to zadanie wypełniać z niestrudzoną zapałem” (130). Potrzebą naszych czasów staje się ściślejsze nawiązanie współpracy wychowawczej pomiędzy Kościołem, szkołą i rodzicami. Parafia oraz szkoła mogą podejmować różnorakie inicjatywy, które będą w naturalny sposób zacieśniały więzy społeczne, rozwijały kulturę, promowały wartości oraz chroniły przed potencjalnymi niebezpieczeństwami zagrażającymi młodemu pokoleniu.

Potrzeba współpracy rodziny, szkoły i parafii

Nauczanie katechetyczne w polskich szkołach publicznych

16. Katecheza jest dzisiaj częścią systemu edukacji publicznej w Polsce. Ojcowie II Polskiego Synodu Plenarnego podkreślają jednak, że jej cel pozostał niezmienny: „Nauczanie religii w szkole powinno prowadzić nie tylko do poznania chrześcijaństwa, lecz przede wszystkim do umiłowania Boga i przyłgnięcia do Niego” (2PSP, *Szkoła i uniwersytet w życiu Kościoła i narodu*, 8). „Katecheza szkolna ma za zadanie pomagać uczniom wierzącym w lepszym zrozumieniu i przeżywaniu orędzia chrześcijańskiego w relacji do problemów egzystencjalnych i moralnych charakterystycznych dla każdej istoty ludzkiej i wspólnych wszystkim wielkim religiom. Natomiast uczniom przeżywającym wątpliwości religijne, winna nieść pomoc w odkrywaniu, jakie są odpowiedzi, których Chrystus udziela na ich pytania i jak Kościół podchodzi do ich wątpliwości” (2PSP, *Szkoła i uniwersytet w życiu Kościoła i narodu*, 10).

Problem rezygnowania uczniów z katechezy

17. Zdecydowana większość dzieci i młodzieży z terenu Diecezji Płockiej uczestniczy w katechizacji szkolnej. Niepokojąco wzrasta jednak liczba osób rezygnujących z katechezy. Tendencję tę widać już w gimnazjach, a nasila się ona w szkołach ponadgimnazjalnych.

Oslabienie związku katechizowanych z parafią

18. Przeniesienie ciężaru odpowiedzialności za katechizację z rodziców na katechetów w szkołach, a ponadto tworzenie dużych placówek i zespołów szkół, w których uczy się kilkuset, a nawet powyżej tysiąca uczniów, przy jednoczesnym likwidowaniu małych szkół wiejskich, zaowocowało osłabieniem więzi dzieci i młodzieży z parafią. Towarzyszy temu obniżanie poziomu katechezy parafialnej, która zostaje czasem sprowadzona do instruktażu liturgicznego bądź też przybiera model szkolnej lekcji realizowanej w kościele. Potrzebą czasu staje się zatem dowartościowanie katechezy parafialnej. Ta z kolei napotyka na przeszkody takie, jak zimne wnętrza kościołów, brak większych sal na spotkania dla dzieci i rodziców, niechęć rodziców i dzieci do jakiegokolwiek angażowania się w życie parafii itp.

Odpowiedzialność proboszcza za katechezę w parafii

19. Zmniejszanie się liczby uczniów, a przez to i godzin katechezy, może powodować napięcia w relacjach pomiędzy samymi katechetami oraz pomiędzy katechetami i proboszczem. W tej sytuacji na proboszczach spoczywa szczególna troska o katechetów pracujących na terenie jego parafii oraz o budowanie wspólnoty katechetycznej. Daje się również zauważyć, że niektórzy proboszczowie, nawet w niewielkich parafiach, łatwo rezygnują z katechizacji szkolnej. Jedną z przyczyn tego zjawiska bywa przejście kapłana na emeryturę państwową, przy jednoczesnym pozostaniu na stanowisku proboszcza. Sytuacja ta sprawia, że jego następca nie będzie mógł katechizować, gdyż godziny po poprzedniku wcześniej zostały przekazane innemu katechecie. Inne przyczyny rezygnacji proboszczów z katechizacji w szkole, to: pragnienie pomocy katechetom, zły stan zdrowia, rozliczne obowiązki duszpasterskie, przeprowadzane remonty itd. Problem rezygnacji proboszczów z pracy w szkole należy postrzegać nie tyle w kategoriach ekonomicznych, ile duszpasterskich. Nieobecność duszpasterza w środowisku nauczycielskim i słabszy kontakt z uczniami, mogą jednak wpływać negatywnie na obniżenie skuteczności ich misji.

Zaangażowanie w życie wspólnoty parafialnej warunkiem rozwoju wiary katechizowanych

20. W *Raporcie z badań postaw religijno-społecznych mieszkańców Diecezji Płockiej* można znaleźć stwierdzenie, że wysokim wskaźnikom wiary w fundamentalne prawdy katolickie odpowiada w Diecezji wysoka wiedza religijna (PRSDP, s. 36). Codzienne doświadczenie kapłanów nie potwierdza jednak tych deklaracji. Niską frekwencję wiernych na niedzielnej Eucharystii (około 30 %), a także coraz niższy poziom uczestnictwa młodzieży w praktykach religijnych należy postrzegać jako poważne wyzwanie dla współczesnej katechezy i duszpasterstwa. Nie można zatem zadowalać się deklarowaną wiedzą religijną przy proporcjonalnie słabym poziomie zaangażowania w życie religijne.

Nowe ruchy religijne nadzieją katechezy młodzieży

21. W kontekście osłabienia doświadczenia wiary w środowisku ludzi młodych, znakiem nadziei są ruchy odnowy, wyrastające na gruncie nowej ewangelizacji. Tworzą one środowiska, które z nowym entuzjazmem wybierają Chrystusa, uczą się kierować w życiu Ewangelią i czerpać swoje życie duchowe z łaski sakramentalnej. Wspólnoty te i grupy działają zarówno w ramach parafii, jak i szkół.

Szkolnictwo publiczne i katolickie

Wartości chrześcijańskie oraz wola rodziców fundamentem prawa do katechezy w szkole

22. Konstytucja RP i Ustawa o Systemie Oświaty z 1991 roku stanowią prawny fundament edukacji w polskiej szkole. Obydwa dokumenty, określając treści wychowawcze przekazywane w szkole, nawiązują do wartości rodzinnych, chrześcijańskich i obywatelskich, które korzeniami tkwią w tradycji narodu przy jednoczesnym otwarciu się na inne kultury. Kodeks Prawa Kanonicznego wskazuje na potrzebę ścisłej współpracy pomiędzy rodzicami i nauczycielami. Rodzice mają prawo i obowiązek zabiegać o to, aby ustawodawstwo państwowe dotyczące szkoły zapewniało dzieciom i młodzieży także w szkole wychowanie religijne i moralne, zgodne z ich sumieniem i wolą (zob. KPK, kan. 793; 796).

Szkolnictwo katolickie cennym uzupełnieniem oferty edukacyjno-wychowawczej

23. Polskie prawo oświatowe daje możliwość zakładania szkół niepublicznych, które mogą w większym zakresie realizować określone cele wychowawcze. Współczesne szkolnictwo katolickie posiada taki właśnie status. Chodzi w tym przypadku o szkoły, które są kierowane przez kompetentną władzę kościelną albo kościelną osobę prawną publiczną i zostały uznane za katolickie przez władzę kościelną dokumentem na piśmie (zob. KPK, kan. 803 § 1). Ponieważ subwencja oświatowa nie pokrywa w pełni kosztów utrzymania takiej placówki, dlatego ciężar części ich utrzymania spoczywa na rodzicach uczniów.

Wzrost liczby szkół katolickich

24. W latach 1998-2013 liczba szkół katolickich w Polsce wzrosła z 200 do 556. Na terenie Diecezji Płockiej w tym okresie działała początkowo tylko jedna szkoła katolicka (Niższe Seminarium Duchowne w Płocku, przeniesione później do Sikorza), natomiast w roku 2013 liczba ta wzrosła do 9 placówek. Są to: Przedszkole Niepubliczne Sióstr Wspomożycielek w Zakroczymiu; Katolickie Przedszkole Niepubliczne im. Świętej Rodziny w Pułtusk; „Miłosierdzie” Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Starej Białej; Niepubliczne Katolickie Przedszkole „Faustynka” w Pułtusk-Popławach; Publiczne Przedszkole „Dzieciątka Jezus” w Mławie; Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Katolickich im. ks. Kazimierza Sarbiewskiego w Mławie; Niepubliczne Gimnazjum Katolickie im. Bł. Abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego i Bł. Bp. Leona Wetmańskiego w Sikorzu; Gimnazjum Publiczne im. Biskupa Leona Wetmańskiego w Sierpcu; Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Stanisława Kostki w Sikorzu.

Zadania szkoły katolickiej

25. Misja szkół katolickich dokonuje się poprzez rzetelną pracę pedagogów, którzy łączą swoje wysokie kompetencje z dojrzałą osobowością, świadectwem wiary w Chrystusa oraz szacunkiem dla innych przekonań religijnych i światopoglądowych. Właściwym odniesieniem dla ich pracy powinna być chrześcijańska wizja człowieka oraz nauczanie Kościoła.

POSTULATY I ZARZĄDZENIA

Zachęta do zapoznania się z innymi dokumentami synodalnymi, dotyczącymi katechezy i dalszego wprowadzenia w życie sakramentalne, apel do rodziców

26. Szczegółowe zarządzenia i wskazania, dotyczące praktyki katechetycznej w Diecezji Płockiej w świetle diagnozy potrzeb środowiska katechetycznego, wymogów Kościoła powszechnego, dokumentów katechetycznych Kościoła w Polsce i aktualnych regulacji prawa oświatowego, zawarte są w: *Instrukcji o katechizacji, Statucie Diecezjalnej Rady Katechetycznej Diecezji Płockiej, Etycznym kodeksie katechety, Instrukcji o przygotowaniu i przebiegu pierwszej spowiedzi oraz Komunii Świętej dzieci, Instrukcji o przygotowaniu dzieci do uroczystego odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych, Instrukcji o przygotowaniu do przyjęcia sakramentu bierzmowania, Instrukcji o rekolekcjach szkolnych (zob. Część II)*. W tym miejscu Synod jeszcze raz ze szczególnym naciskiem apeluje do rodziców, będących pierwszymi wychowawcami swoich dzieci, aby nie uchylali się od zadania religijnej edukacji potomstwa, a także od udziału w życiu przedszkola czy szkoły, lecz angażowali się w działalność wychowawczą placówki oświatowej, tworząc we współpracy z nauczycielami jej program wychowawczy, interesując się wszechstronnym rozwojem swoich latorośli, pełniąc funkcję wychowawców podczas pielgrzymek czy wycieczek itp.

Zobowiązanie katechetów

27. Synod zobowiązuje nauczycieli katolików, a zwłaszcza katechetów zatrudnionych w szkołach, aby troszczyli się o budowanie zaufania i atmosfery wzajemnej współpracy w środowisku szkolnym. Powinni oni regularnie uczestniczyć w radach pedagogicznych, organizować spotkania z rodzicami, animować uroczystości religijne i patriotyczne w szkole, a także pielgrzymki i wycieczki. W trosce o duchowy rozwój wychowanków w sposób szczególny winni angażować się w dobrą organizację rekolekcji szkolnych i dni skupienia (zob. *Etyczny kodeks katechety*).

Postulat organizowania katechezy parafialnej

28. Nie rezygnując z katechezy szkolnej, więcej – wciąż ją doskonaląc i pogłębiając, należy szukać nowych form realizacji katechezy parafialnej oraz sposobów dotarcia do współczesnego człowieka z przesłaniem Ewangelii. Katecheza parafialna powinna opierać się na formacji eklezjalnej i duchowej. Ważnym narzędziem są w tym wypadku rekolekcje ewangelizacyjne, małe grupy dzielenia, ruchy i stowarzyszenia katolickie.

Postulat katechezy dorosłych

29. Poważnym brakiem odczuwanym od lat w Kościele Płockim jest słaba formacja katechetyczna dorosłych. Próbą przeciwdziałania tej sytuacji był *Katechizm Płocki*. Nadal jednak istnieje pilna potrzeba nowych inicjatyw na tym polu (np.: katecheza parafialna dla dorosłych raz w miesiącu po Mszy Świętej, Noce Nikodema, Pogotowie Duchowe), które będą odpowiadały intelektualnym i duchowym potrzebom ludzi dorosłych, uwzględniając specyfikę ich wieku, stanu oraz wykonywanego zawodu.

Wezwanie do autoewangelizacji

30. Permanentnej autoewangelizacji wymagają wszyscy, którzy pracują w katechezie, zarówno kapłani, jak i osoby konsekrowane oraz wierni świeccy. Autoewangelizacja może zaowocować nie tylko skuteczniejszą działalnością ewangelizacyjną, ale również owocnym budowaniem wspólnoty wśród katechizujących, a w konsekwencji także katechizowanych.

Zachęta do pogłębiania formacji pedagogicznej katechetów

31. Synod zachęca katechetów do ciągłego pogłębiania kompetencji wychowawczych, a także kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnej i wzmacniania tożsamości (zob. *Etyczny kodeks katechety*).

Obowiązek współpracy

32. Synod wzywa księży proboszczów i duszpasterzy do rozwijania współpracy ze szkołami, działającymi na terenie parafii, a zwłaszcza z ich dyrektorami, katechetami, psychologami i pedagogami szkolnymi. Dobre relacje, oparte na wzajemnym szacunku i zaufaniu, mogą zaowocować lepszymi efektami w pracy wychowawczej, w relacji z rodzinami, w zwalczaniu patologii wśród młodzieży, w organizowaniu rekolekcji itp. Należy pielęgnować tradycje spotkań formacyjno-duszpasterskich proboszcza z katechetami (zob. *Etyczny kodeks katechety*).

Postulat pracy z grupami w szkole i poza szkołą

33. Wskazane jest zintensyfikowanie pracy katechetów z grupami, działającymi w ramach szkoły (teatr, zespół muzyczny, koło zainteresowań, Szkolne Koło *Caritas*, wolontariat, koło misyjne, koło biblijne itp.) i w ramach parafii (zespół ewangelizacyjny, schola, grupa adoracyjna).

Zachęta do organizowania zamkniętych rekolekcji ewangelizacyjnych

34. Synod zachęca do organizowania zamkniętych rekolekcji ewangelizacyjnych dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza na etapie przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania i przed maturą.

Wezwanie do tworzenia przedszkoli i szkół katolickich

35. Synod wzywa władze Diecezji, placówki parafialne i zakony do większego zaangażowania w erylowanie katolickich szkół i przedszkoli.

Postulat stosowania nowych mediów w katechezie

36. W katechezie w Diecezji Płockiej należy w większym zakresie niż dotąd korzystać z współczesnych form komunikacji (internet, twitter, facebook) oraz pogłębiać umiejętności stosowania przez katechetów tablic interaktywnych, tabletów itp.

Postulat wypracowania systemu nagród za pracę katechetów

37. Synod zobowiązuje Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej do wypracowania: rzetelnej oceny pracy katechetów, systemu ich wsparcia w sytuacjach trudnych, systemu nagród i uznania za pracę, zarówno na poziomie diecezjalnym, jak i parafialnym.

„*«Caritas Christi urget nos»* (2 Kor 5, 14): miłość Chrystusa wypełnia nasze serca i pobudza nas do ewangelizacji. [...]. Poprzez swą miłość Jezus Chrystus przyciąga do siebie ludzi z każdego pokolenia: w każdym czasie zwołuje on Kościół, powierzając mu głoszenie Ewangelii, z nakazem, który zawsze jest nowy. Z tego względu także dziś potrzeba bardziej przekonującego zaangażowania kościelnego na rzecz nowej ewangelizacji, aby na nowo odkryć radość w wierze i odnaleźć entuzjazm w przekazywaniu wiary” (PF 7). Ewangelizacja jako fundamentalne zadanie Kościoła dokonuje się na płaszczyźnie rodziny, która jest naturalnym środowiskiem wychowania katolickiego oraz szeroko rozumianej katechizacji. Czasy współczesne domagają się od uczniów Chrystusa: rodziców, wychowawców, nauczycieli, katechetów „bardziej przekonującego zaangażowania kościelnego” oraz nowego entuzjazmu wiary, który pozwoli nieść Ewangelię wszelkiemu stworzeniu, tak jak chciał tego Jezus Chrystus.

Takie właśnie jest podstawowe wyzwanie XLIII Synodu Płockiego i główne zadanie, przed którym staje Kościół Płocki na progu Trzeciego Tysiąclecia, w roku dwudziestopięciolecia powrotu katechezy do szkół.